

Välkommen till

Nyhetsbrev nr 27

från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Det är vår!!!

Medan jag skriver dessa rader, hör jag det ivriga trumpetandet från vildgäss. Strax ser jag en magnifikt V-formad plog med dessa vårens budbärare på väg norröver. De kommer in över Bjäre i sydväst - bortåt mot Mäsinge- Ramsjö- Slättaröd-hållet - flyger snabbt över halvön och försvinner ur min åsyn bortåt Kattvikshållet. Deras ivriga trumpetande blir till en vårsång: "Hej därnere. Det är vår. Härligt. Nu är vi på väg mot våra boplatser norröver".

Brev-mottagare med olika kännedom om Bjäre.

Mina Nyhetsbrev innehåller ju mestadels små glimtar från mina "grävningar" i vår lokala historia. Men också glimtar från dagens Bjäre. Brevet skall om möjligt vara utformat så, att det har något att ge till såväl den som känner varje vrå av denna halvö som den som aldrig har satt sin fot här. Till den senare gruppen hör bl.a. ättlingar till utvandrare, f.d. kollegor i olika sammanhang, skolkamrater från andra orter, organisationskollegor ute i världen m.fl. som hamnat i mitt adressregister för Nyhetsbrevet.

Hur beskriva exempelvis platser, företeelser så att det passar alla?

I samma ögonblick som det här brevet når personer här hemma i Bjäre - exempelvis i Ramsjö, Torekov, Killebäckstorp, Förslöv, Båstad, Hov, Kattvik, Glimminge, Hov, Vejby, Ranarp och många andra platser hemmavid, så når det platser i närområdet - Röstånga, Billeberga, Klippan, M. Ljungby, Ängelholm, Landskrona, Laholm m.fl. - liksom orter en aning längre bort i Sverige - Halmstad, Varberg, Stockholm, Göteborg, Malmö m.fl. platser - och slutligen mottagarna ute i världen - New York, Dallas, Hongkong, Sidney, Houston, Orlando, Atlanta, Los Angeles, Hawaii, Helsingfors, Köpenhamn, Leeds, Manchester, Paris, Wien, Graz, Milano, Pisa m.fl. platser.

Hur klarar man den skrivareuppgiften??. Hör av dig med ett mejl om du har tips.

Ännu mera internationellt

är det på min hemsida. I statistiken för februari, som jag just fått, ser jag att USA fortfarande toppar - som väntat. Utvandringen från Bjäre på sin tid sätter sina spår. I öster har Kina nu fått konkurrens av Japan, som ökat kraftigt. Ukraina fortsätter att överraska. I Canada har man upptäckt hemsidan, liksom i Vietnam!

"Klaga inte ty du klagar dumt"

Orden kommer från Kristina Pålsson i Förslöv - en av dem som kommer till tals i min bok Bjärebor berättar om Bjäre. Kristina tillhörde under sin barndom på 1800-talet de fattigaste bland de fattiga. Tillbringade barnåren tillsammans med föräldrar och syskon i en backstuga på Hallandsåsen. Kom senare i livet "ner på slätten", till Karstorp vid Förslöv. Gifte sig och fick barn. En av sönerna var Sante. Det är via honom som vi nu kan läsa bl.a. Kristinas gripande berättelser. Kristina hade mycket att berätta. Allt kunde inte få plats i boken. Här är citat ur ett avsnitt som inte togs med:

"Klaga inte ty du klagar dumt. Var glad att det inte är som förr i tiden, den så kallade gamla goda tiden. Den tiden var inte god. Det enda som var litet då var avlöningen och maten till de fattiga. Nej. Förr hade man haft orsak att klaga, men man klagade inte av den enkla anledningen, att det inte nyttade till. Det var bara att arbeta - från morgon till kväll. På den tiden var det inte åtta timmars arbetsdag! "

En av Kristinas berättelser handlar om hur hon som barn fick i uppgift att gå runt och tigga. Ett sådant uppdrag var när hon skulle gå från hemmet uppe på Hallandsås till hamnen i Ramsjöstrand (!) för att tigga skadad sill! Den som är hemmastadd på bjärehalvön vet, att det är en imponerande sträcka - inte minst för ett barn!!

Högtidsstunder hos Föreläsningsföreningen.

I ett tidigare Nyhetsbrev gav jag en hyllning till 100-årsjubilerande Torekovs Föreläsningsförening. Då var det med anledning av Karin Falkmers lysande skildring av det spännande landet Jordanien. Sedan dess har vi bjudits på ytterligare två högtidsstunder i samma förening. Först mästern fotografen Ingemar Skogars knivskarpa bilder och fängslande skildring av djurlivet och naturen på Sydgeorgiens karga öar i södra Atlanten utanför Argentina. Därefter de båda Våxtorpsungdomarna Matilda och Linus Nilsson, som tog oss med på en spännande resa till den skola i Uganda som de båda, genom flitigt hopsamlade av pengar hemma i Sverige, lyckats utveckla till något, som tycks vara en mönsteranläggning. Antalet elever har ständigt vuxit och är nu uppe i 580. Vi som var med på föreläsningen minns bl.a. de glada barnens sätt att sjunga den svenska nationalsången - på svenska (!)- och deras glädje när de, fyllda av skratt, sjöng Små grodorna och skuttade runt en sorts midsommarstång. I Uganda!

På söndag - 10 mars - är det min tur att ta plats i talarstolen. Den här gången återvänder vi till hemtrakterna för att träffa bjärebor som skrivit och berättat om Bjäre. Bl.a. Sante Gudmundsson och hans mor, Kristina.

Föreläsningsföreningen bildades 1913. Fyller sålunda 100 i år! Fantastiskt! Firandet kommer att ske under höstterminen.

Nytt Victoria i Båstad.

För flera årtionden sedan, när kommunen påbörjade sin omfattande satsning på att utveckla det område i centralorten Båstad, som nu vuxit fram runt det som fått namnet Lyckantorget, varnade jag för att om man inte vidtog riktade åtgärder, skulle Båstads gamla och anrika torg komma att "somna in och dö". Ledande kommunpolitiker höll med om att det skulle krävas aktiva åtgärder för att förhindra detta insomnande, men klappade mig på axeln och gav lugnande besked:

- Du kan vara lugn. Vi kommer att satsa på det området.

Vad har hänt sedan dess? I stort sett ingenting som kan ge liv. I stället har man genom sina beslut aktivt medverkat till att påskynda torgets insomnande.

Därför är nu varje initiativ till att blåsa liv i torgmiljön värt en applåd. En sådan ger jag därför till de tre ungdomar, John, Niklas och Victor, som nu satsar på en kombinerad café- och restaurangrörelse vid torget. Stället har döpts till Victoria. Det var namnet på det anrika hotell som för länge, länge sedan fanns på andra sidan torget. I mitt bildarkiv har jag en praktfull bild av detta gamla Victoria, som hade en central funktion i dåtidens badortsliv. På bilden ser vi hästdroskorna på rad framför den stora byggnaden, redo att föra hotellets gäster till järnvägsstationen eller på utflykt till något mål på bjärehalvön. Torget var då navet i Båstad.

Vad som ger extra anledning till glädje beträffande "Nya Victoria" är, att ungdomarna avser att ha öppet året runt. Lycka till!

Givetvis behövs det fler byggstenar för att vi skall ha fått tillbaka ett färdigbyggt "Torg med liv", men detta är förhoppningsvis en början.

(Den kommande Birgit Nilsson-skulpturen på den närbelägna Dalmanska tomten kan väl anses vara ett positivt inslag i strävan - "blås liv i Båstads gamla torgmiljö".)

Byaråd som engagerar

Ser i bladet att en rad byar i Bjäre är på väg att starta någon form av byaråd. Närmast tycks det vara i V. Karup, Grevie, Förslöv och Ö. Karup. I andra byar har andra typer av "råd" funnits en tid och har utträttat åtskilligt. Bl.a. i form av upprustning av bygdegårdar. Nu är det bl.a. cykelleder som står på dagordningen. Jag skall med intresse följa den fortsatta utvecklingen. Kolla bl.a. på hemsidan.

Här kan du köpa återstående ex. av boken
- Bjärebör berättar om Bjäre:
Bokhandel. Båstad, Ängelholm, Laholm.
ICA-butiker: Torekov, V. Karup, Grevie, Vejbystrand
Bjäre Lantmän: Mäsinge och Grevie
Heberleins i Förslöv.
Torekovs Turistbyrå.

"Skandinaviens rikaste exempel finns i Bjäre".

"Vid Dejarp finns ett av Skandinaviens rikaste exempel på fossila åkerterasser. Här finns ett idag, med få undantag, försvunnet förhistoriskt kulturlandskap med åkrar och huslämningar. På höjderna finns bronsåldershögar i typiskt monumentala lägen. Områdets omfattning gör det unikt, och det visar på ett tydligt sätt hur människor har bott, begravt sina döda och brukat sin åkerjord. Området har genom detta ett högt pedagogiskt och vetenskapligt värde. Byns ägoindelning, vilken tillkom vid skiftet på 1800-talet, visar hur den medeltida bebyggelseplatsen kunde behållas trots den nya tidens krav på ett rationellt jordbruk."

Den här texten har jag hämtat ur ett kommunalt dokument - Kulturmiljövårdsprogram för Båstads kommun. Programmet fastställdes av kommunfullmäktige år 2000.

I de många texterna skildras de olika delarna av kommunen på ett ingående sätt, samtidigt som man pekar på "särskilt skyddsvärda områden". Det finns många sådana..

På bjärehalvön finns exempelvis ca 700(!) bronsålderhögar. Många av dessa är placerade i "i monumentala lägen" och därmed väl synliga i landskapsbilden. (Utom förstås där man inte har hållit efter vegetationen utan sly har dolt graven.)

Närmar mig med andakt

På mina dagliga vandringsturer rör jag mig ofta i just den trakt som skildras ovan. Det är klart att det är med en sorts "andakt" man vandrar på dessa åkerterasser, som bronsålderns bjärebör med möda och med sina enkla redskap anlade för att hindra den bearbetade jorden att rasa ned utför slutningen. Och visst stannar man upp i andakt framför den mäktiga gravhögen. Tankarna går till dem som bodde här då. Hur såg det ut här vid den tid då högen skapades?

Ser till min glädje att man vid en sådan magnifik bronsåldergrav nyligen har placerat bänkar och bord, så att intresserade kan stanna upp, njuta av platsens skönhet och utsikten över bjärelandet och havet. Det måste ha varit

just läget och utsikten som gjorde att bronsålderns bjärebor anlade graven just här.

Byn Dejarp (Dearp) ligger i Hovs socken. Området är högt beläget. Härifrån utbreder sig utsikter åt alla håll - bl.a. mot Skälderviken och Kullaberg i sydväst och mot Laholmsbukten i norr.

Tofta högar

Medan jag ändå har Kulturmiljövårdsprogrammet framme, passar jag på att lyfta fram även Tofta Högar, som ligger i byn Ingelstorp:

" Tofta Högar är ett gravfält som också kallats Gudahovet, och som anlades under bronsålderns äldre skede. Här finns ett 20-tal fornlämningar från olika perioder av brons- och järnålder. Tofta högar är ett unikt fornlämningsområde och ett av Bjärehalvöns mest spännande gravfält."

1974 hade jag förmånen att på plats kunna följa den utgrävning, som då utfördes av Lunds Universitets Historiska Museum. Syftet var bl.a. att få veta mera om den vallanläggning som finns runt området.

Särskilt spännande blev det när man blottlade en s.k. skeppssättning. En stensättning med formen av ett skepp. Den här typen av grav är välkänd för just Bjäre. En liknande hade bara något årtionde tidigare grävts fram i byn Slättaröd. En liknande grav har också påträffats i Lugnarohögen i Hasslöv.

Vid utgrävningen av Tofta högar kunde man konstatera, att området tillkommit under den yngre bronsåldern och att det använts långt in i järnåldern.

European Cultural Paths

När jag grävde i mitt eget arkiv, avdelningen Bronsålder, träffade jag nyligen på en broschyr om ett projekt, som startade 1995. Projektet hade titeln Skatter från bronstid och samlade experter från olika håll. Bl.a. Lunds universitet, Båstads kommun, hembygdsföreningen, studieförbund m.fl. Det hela ingick också i ett stort EU-projekt med namnet European Cultural Paths. Fem länder deltog.

Projektet syftade till att finna nya vägar för att vårda detta natur- och kulturarv och göra det känt för unga och gamla.

Det var ett ideellt projekt som samlade forskare, kulturarbetare, föreningsfolk, skolelever m.fl.

Själv deltog jag helt perifert i början, innan andra uppgifter tog all min tid.

När jag nu stöter på broschyren undrar jag: Vad hände sedan? Finns det någon avslutande dokumentation? Jag vill i så fall gärna ta del av den.

Nu ställer jag hoppet till att någon eller några av läsarna av detta brev skall hjälpa mig

Birgit Nilsson

föddes 1918. I år, den 17 maj, skulle hon ha fyllt 95 år. Det kommer att uppmärksammas. På eftermiddagen den 17 maj sker invigningen av den skulptur av Birgit, som det internationellt kända konstnärsparet Ulla och Gustaf Kraitz har utformat. Det är f.ö. samma konstverk som - dock i mindre format - utdelas som Birgit Nilsson Prize.

Skulpturen kommer att placeras på Dalmanska tomten i Båstad. Det är den grönyta som finns mellan torget och Tennisstadion. Birgit Nilsson Museum deltar i planeringen av invigningsceremonin och har på kvällen egna arrangemang i såväl V. Karups kyrka som i Birgit Nilsson Museum. Under helgen blir det en stor körfestival i kyrkorna i Bjäre. Det finns anledning att återkomma. Återigen: hemsidan!

Birgit Nilsson dog 2005, och alltsedan dess har diskussionen pågått om hur och var Båstads kommun skall resa någon form av äreminne över sin i särklass mest kända och berömda invånare. Nu kommer det sålunda!

Tänkvärt

Runt om i världen har det funnits - och finns - personer som har formulerat tänkvärda tankar. Här är några:

- Vi är morgondagens förflutna.
- Sanningssägare bör ha en fot i stigbygel. (tyskt ordspråk.)
- Bästa sättet att spara tid är att använda den
- Arbetet befriar oss från tre olyckor: långtråkighet, laster och fattigdom
- Det finns två grupper av människor. En som går före och en som kommer efter och kritiserar.
- Ingen kan göra allt. Alla kan göra något.
- Var och en kan missta sig. Endast dårar framhärdar i sin villfarelse. (Cicero 106-43 f.Kr.)
- Att vara naturlig är en besvärlig pose. (Oscar Wilde)

Medan jag är inne på vad andra har skrivit passar jag på att ta med ett citat ur den härliga samlingen "Brev till Gud från barn i alla åldrar":

"Hej Gud. Jag har två problem. Jag vet inte säkert om du finns och så börjar jag få finnar. Kan du hjälpa mig"

Just du har kanske uppgiften jag saknar.

Då och då efterlyser jag uppgifter. Kolla gärna på hemsidan. Där finns bl.a. bilder, till vilka jag saknar text. Du hittar bilderna på två ställen: 1) Blogg. Där kan du lätt skriva din kommentar direkt i ett kommentarsfält. 2) Under rubriken "Efterlysningen". Där är bilderna större och därmed tydligare. Däremot måste du här skicka dina kommentarer i ett mejl till mig. kalle@bjarenet.com

Adressen till hemsidan: www.bjareforlaget.com

Många nappade,
när jag i förra Nyhetsbrevet efterlyste uppgifter om de gamla dansbanorna i Bjäre. Jag tar dock gärna emot ännu fler uppgifter. Och bilder, förstås! Målet är att det skall bli en historisk kavalkad om hela Bjäre från de allra första enkla banorna på bara marken fram till dagens stora anläggningar. Anrättningen smaksättes med personliga minnen, skrönor mm. Hur vi kommer att lyckas beror på bjäreborna.

Om du inte önskar få
mina Nyhetsbrev i fortsättningen - meddela i ett mejl.
Kalle

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad
Tel. 0431-365332